

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

(Maandoverzicht no. 3-1972)

(Tijdvak van 1-3-1972 t/m 31-3-1972)

I N H O U D

No. 1087.152

	blz.
Stellingname van de CPN ten aanzien van de internationale communistische beweging	1
De CPN op sociaal-economisch terrein	6
CPN - Organisatie	8
Bouwwakdemonstratie in Amsterdam	11
ANJV en het Komitee Jongeren voor Vietnam	12
De Spaanse Communistische Partij (PCE) in Nederland	16
De Fraagse Christelijke Vredesconferentie (PCVC) in Nederland	19
Ideologische achtergronden van de Chinese buitenlandse politiek	23

Stellingname van de CPN ten aanzien van de internationale
communistische beweging

Het 24ste partijcongres van de CPN, dat eind mei 1972 zal worden gehouden heeft zijn schaduw reeds vooruit geworpen door de publicatie in "De Waarheid" (op 24 maart) van het verslag van de werkzaamheden van het huidige partijbestuur, dat tevoren in de partijbestuurszitting van 18 maart was besproken en goedgekeurd. Een dergelijk verslag, dat steeds wordt gepubliceerd om te fungeren als discussie-materiaal bij de voorbereiding van een congres, bevat gewoonlijk niet alleen een overzicht van hetgeen door de partijleiding is gedaan of nagelaten, maar levert meestal ook de fundamentele waarop het volgende partijbestuur dient voort te bouwen.

In sterkere mate dan bij de laatste congressen gebruikelijk was, is ditmaal, conform de in de partijtop levende wens om eindelijk duidelijkheid te brengen in de internationale relaties, aandacht besteed aan de verhouding van de CPN tot de internationale communistische beweging.

De opvattingen van de CPN ten aanzien van de internationale communistische beweging, zoals die nu in het verslag van de werkzaamheden van het partijbestuur worden gepresenteerd, zijn overigens reeds in 1970 tijdens het 23ste congres min of meer geformuleerd door oud-partijvoorzitter De GROOT, die weinig tevreden was met de geïsoleerde positie, waarin de sinds 1963 gepraktiseerde, eenzijdige nadruk op het autonomie-principe de CPN had gebracht. De heer De GROOT vatte de koers van de CPN in internationale aangelegenheden toen als volgt samen: "... volledige autonomie van alle "partijen plus samenwerking in concrete acties, definitieve afschaffing van methoden van gecentraliseerde internationale leiding "in welke vorm ook, wetenschappelijk onderzoek en geduldige strijd "op ideologisch gebied voor de toepassing van het Leninisme in de "hedendaagse tijd" Tevens opende hij voor de CPN de mogelijkheid om actiever in de internationale communistische ontwikkelingen te participeren.

De van CPN-zijde ondernomen pogingen om deze opvattingen bij haar internationale optreden te effectueren, hebben - blijkens het verslag - gedurende de verslagperiode vrijwel uitsluitend negatieve ervaringen opgeleverd. De oorzaak daarvan ligt volgens de CPN voornamelijk bij de CPSU, die met gebruikmaking van openlijke of geheime

me machtspolitiek haar revisionistische invloed doet gelden in een aantal Westeuropese communistische partijen.

Op grond van de daarop gebaseerde opvatting, dat er (ondanks "een zekere normalisering van de staatsbetrekkingen tussen de USSR en de Volksrepubliek China", door de CPN beschouwd als een "conditio sine qua non" voor herstel van de eenheid) "minder dan ooit" sprake is van internationale eenheid en geïnspireerd door de vrees, dat de "imperialisten" deze situatie zullen uitbuiten, spreekt de CPN zich in het verslag uit voor het scheppen van een "nieuwe grondslag", waarop de internationale eenheid zou moeten worden gebaseerd. Als belangrijkste elementen van zo'n grondslag worden genoemd:

- volledige autonomie van elke partij;
- eenheid van actie voor alle doelstellingen waarover eensgezindheid bestaat;
- het uitwerken van een wetenschappelijke, marxistisch-leninistische, principiële beoordeling van elke wending in de wereldsituatie;
- het afstand doen van elke vorm van openlijke of geheime machtspolitiek van communistische partijen onderling.

Teneinde herstel van de eenheid op deze nieuwe grondslag een kans van slagen te geven, dienen, aldus het CPN-voorstel, alle partijen op strikte wijze de normen, die op de conferentie van 81 communistische partijen (1960 Moskou) inzake de betrekkingen tussen partijen werden vastgelegd, in praktijk te brengen.

Eenheid van actie, d.w.z. gecoördineerd optreden van communistische partijen voor doeleinden waarover eensgezindheid bestaat, is door de CPN in het verleden steeds vooropgesteld, in de verwachting dat een dergelijke "gemeenschappelijke strijd" als een katalysator zou werken bij het tot oplossing brengen van de politieke en ideologische meningsverschillen, omdat door de verschillende partijen in de massastrijd gelijksoortige ervaringen zouden worden opgedaan. Het was derhalve geenszins haar bedoeling eenheid van actie in de plaats te stellen van een verdergaande ideologische eenheid; de heer De GROOT liet dienaangaande een waarschuwing horen tijdens zijn referaat voor het 23ste congres, waarin hij stelde, dat eenheid van actie niet mag worden opgevat als een soort "ideologische verzoening", die de bestrijding van revisionisme (CPSU) en dogmatisme (CP-China) overbodig zou maken.

Nu het de CPN-leiding gebleken is (met name tijdens de conferentie van Londen), dat als gevolg van de "revisionistische" CPSU-invloed aan mondelinge toezeggingen tot gecoördineerd optreden geen praktische consequenties worden verbonden, stelt zij voor om elke wending in de wereldsituatie tevoren te doen onderwerpen aan een "wetenschappelijke, marxistisch-leninistische, principiële beoordeling". Of een dergelijke beoordeling gegeven moet worden door een internationaal instituut, door te beleggen conferenties of door elke partij afzonderlijk, wordt in het verslag niet nader toegelicht.

Behoudens door de overtuiging dat de huidige situatie in de internationale communistische beweging een nieuwe grondslag noodzakelijk maakt, heeft de CPN-leiding zich bij het lanceren van dit voorstel ook laten leiden door de verwachtingen omtrent de weerklank die haar voorstel bij andere partijen zal ondervinden. De reis van de Amerikaanse president naar de Chinese Volksrepubliek, de resultaten van de besprekingen die in november 1971 door de Chinese en de Spaanse partij werden gevoerd, en de onlangs in "De Waarheid" van 11 maart als een ommezwaai gesignaleerde stellingname van de Franse partij inzake President NIXON's Chinese reis, hebben de CPN-leiding ervan overtuigd, dat de sfeer in de internationale communistische beweging rijp is voor een voorstel tot herstel van de eenheid op nieuwe grondslag.

Om het voorstel ook in de praktijk enige kans van slagen te geven, wordt er door de CPN-leiding naar gestreefd, in samenwerking met enige andere partijen een initiatief te ontwikkelen. Bij de Noordkoreaanse CP, die zij daarvoor hoopte te interesseren tijdens het bezoek dat een delegatie van die partij in december 1971 aan Nederland bracht, hebben de CPN-opvattingen ten aanzien van internationale eenheid blijkbaar niet de gehoopte instemming gekregen; wellicht toont de Spaanse CP, waarmee een CPN-delegatie op 24 en 25 maart in Parijs besprekingen voerde, zich in dit opzicht toeschietelijker.

Het verslag van de werkzaamheden van het partijbestuur besteedt afzonderlijk aandacht aan de relatie tussen de CPN enerzijds en de Sowjet-Unie en de CPSU anderzijds.

Handelend overeenkomstig haar eigen voorstel zou de CPN de betrekkingen met de CPSU moeten baseren op de volgende, op de con-

ferentie van 81 partijen van 1960 vastgelegde normen:

- alle partijen zijn gelijk en onafhankelijk;
- de CPSU is de erkende voorhoede van de internationale communistische beweging;
- kritiek op zusterpartijen mag uitsluitend aan de leiding van de betrokken partij ter kennis worden gebracht.

Het is waarschijnlijk dat de aandacht van de CPN-leiding bij het concipiëren van haar "grondslag" voor internationale eenheid voornamelijk gericht is geweest op de gelijkheid en onafhankelijkheid van alle communistische partijen (autonomie) en minder op de erkenning van de CPSU als de voorhoede van de internationale communistische beweging. Over de voorhoede-positie van de CPSU, als partij, wordt in het verslag niet gesproken; wel wordt benadrukt, dat de Sowjet-Unie als zodanig "het voornaamste socialistische land is, de strategische bondgenoot van het Nederlandse volk en van de CPN tegenover het imperialisme en voor de verdediging van de vrede". Dat de CPN een duidelijk onderscheid wenst te maken tussen de Sowjet-Unie als socialistische staat enerzijds en de CPSU anderzijds, blijkt met name uit de passage, waarin de leden ervoor worden gewaarschuwd "deze hoofdzaak" (dat de Sowjet-Unie de voornaamste socialistische staat is) niet uit het oog te verliezen vanwege "tenslotte voorbijgaande geschillen met personen of besturen van de CPSU".

De waardering van de rol van de Sowjet-Unie is door de CPN-leiding geenszins bedoeld als een diskwalificatie van de Chinese Volksrepubliek; China kan, volgens de CPN-opvatting, vanwege zijn geografische ligging en vanwege het feit dat het nog een socialistisch land in opbouw is, nu eenmaal niet de voornaamste bondgenoot zijn voor een communistische partij als de CPN, waarvan het arbeidsterrein ligt in het "kapitalistische" deel van Europa.

De CPN heeft door een duidelijk onderscheid te maken tussen de socialistische staat en de bij die staat behorende communistische partij, een middenweg gevonden tussen enerzijds het erkennen van de CPSU als de voorhoedepartij van de internationale communistische beweging (zoals gesteld in de verklaring van de 81 partijen die in 1960 in Moskou confereerden) en anderzijds een definitieve breuk met de CPSU. Dit laatste zou, op grond van de behandeling die deze de CPN heeft doen wedervaren (onder meer de onheuse reactie op het CPN-voorstel tot

normalisering van de betrekkingen en de recente verkapte aanval op de CPN in een historisch Sowjet-tijdschrift), zeker niet verbazingwekkend zijn geweest.

Deze voor de CPN wel erg genuanceerde standpuntbepaling ten opzichte van de CPSU zal ongetwijfeld mede zijn ingegeven door de overweging, dat een adequate, "harde" reactie op de CPSU-houding de CPN opnieuw in een isolement zou hebben geplaatst, vanwaaruit het leveren van een bijdrage aan het herstel van internationale eenheid aanzienlijk zou zijn bemoeilijkt.

De CPN op sociaal-economisch terrein

Blijkens zijn verslag voor het komende 24ste congres houdt het partijbestuur van de CPN vast aan zijn opvatting dat het terrein van de loonstrijd niet het exclusieve gebied is van de vakbeweging, maar dat de communistische partij daar een eigen taak heeft. In de gevoerde acties werd, volgens het partijbestuur, duidelijk aangetoond hoe belangrijk het optreden van de partij is en ook dat de acties verloren worden als ze worden overgelaten aan de "spontaniteit van de rechts-bureaucratische opvattingen of aan de gecamoufleerde manipulaties van ondernemers en staatsapparaat via allerhande splintergroepjes". Om haar inspirerende en leidende rol in de loonstrijd te behouden moet de partij over goed functionerende, actieve en zelfbewuste partijbedrijfsgroepen kunnen beschikken, die de politiek van de partij uitdragen en perspectief geven aan de strijd voor lotsverbetering, daarbij gevoed en gesteund door de afdelingen.

De opstelling van de CPN ten aanzien van de loonstrijd - het streven naar eenheid van de arbeidersklasse en het uitgaan van een verscherping van de klassenstrijd - is volgens de partijleiding van beslissend belang gebleken in de verhouding tussen socialisten en communisten. Door de gestadige inwerking van die politiek van onder af werden de anti-communistische bepalingen voor het hele NVV onhoudbaar. Met de schrapping van de zgn. communistenclausule werd de eenheid tussen de socialistische en communistische arbeiders groter, hetgeen resulteerde in een eensgezind en vastberaden optreden tijdens acties. Vooral nu met de acties in de metaal bewezen is dat communisten en andere strijdbare arbeiders in staat zijn van het NVV weer een strijdbare vakbeweging te maken, is het noodzakelijk dat het NVV uitgroeit naar een machtige organisatie van alle klassebewuste arbeiders, waarin de gemeenschappelijke strijd voor een menswaardig bestaan voorop staat. Aldus het CPN-bestuur, dat voorts van mening is dat de moderne vakbeweging katalyserend moet werken op alle krachten die een progressief, sociaal en democratisch beleid nastreven. Daardoor is de groei van het NVV niet alleen in het belang van de loonstrijd, maar ook voor de landspolitiek.

De openstelling van het NVV voor communisten heeft geleid tot een wijziging in de organisatie van het CPN-bedrijfswerk. Per bedrijf

c.q. per bedrijfstak moeten bedrijfsgroepen worden gevormd, die nauw samenwerken met de afdelingen en/of de districten. De afdelingen en districten moeten het voorbereidende werk verrichten en betrokken worden bij het verspreiden van bedrijfskranten en manifesten. Bij acties moeten de bedrijfsgroepen strijdleidingen vormen, waarin partijgenoten en NVV-ers zijn opgenomen, om aan de actie leiding te geven. De strijdleidingen bepalen wanneer en hoe de acties gevoerd worden en welke eisen gesteld worden. Ze organiseren de vorming van strijdfondsen en richten solidariteitscomité's op die, b.v. door het werken met steunlijsten, een brede basis aan de actie moeten geven. Dat betekent - zo is in het verslag van het partijbestuur gesteld - dat de communisten de eigen strijdposities op de bedrijven niet ter discussie moeten stellen of opgeven, maar moeten trachten hun posities te versterken, waardoor de macht van de arbeiders én van de NVV-bonden als klasseorganisaties wordt vergroot. Wanneer het NVV niet tot actie overgaat moeten de bedrijfsgroepen zelf het initiatief nemen, waarbij door hen gevormde en geleide actiecomité's aan de acties leiding moeten geven.

Voordeel van het werken met bedrijfsgroepen die nauw verbonden zijn met de afdelingen is, volgens de CPN, dat nu het bedrijfswerk ook op bedrijven waar weinig partijgenoten werken kan worden aangepakt. Door betrekkelijk weinig mensen kan dan toch nog veel agitatie en propaganda gevoerd worden. Door de afdelingen meer in te schakelen in het bedrijfswerk moeten de acties ook een duidelijker politiek karakter krijgen en kunnen de strijdervaringen beter door de hele partij benut worden.

Dit is in een periode van slechts enkele jaren de vierde maal dat de CPN-leiding het partijbedrijfswerk reorganiseert. Daar in deze nieuwe opzet met name een beroep wordt gedaan op het actieve kader in de partijafdelingen, dat enerzijds door de voortdurend geëiste leden- en abonnee-wervingscampagnes reeds overbezet is en anderzijds veelal de kwaliteiten voor succesvol optreden in en rondom de bedrijven mist, zal de CPN-leiding ook van deze heroriëntering van het bedrijfswerk zeer waarschijnlijk maar weinig heil kunnen verwachten.

CPN - Organisatie

In meergenoemd verslag constateert de CPN-leiding dat de partij een steeds beter gehoor vindt bij de massa en in staat blijkt te zijn tot massa-actie te inspireren. Doch tevens constateert zij een stagnatie van de partijorganisatie, naar de oorzaken waarvan zij een diepgaande analyse noodzakelijk acht. Het partijbestuur wijst op ernstige tekortkomingen in de partijactiviteiten onder de bevolking en ziet gevaar in de aanpassing aan sociaal-democratische en burgerlijke partijen in bestuurs- en overlegorganen. Bovendien is de strijd binnen de partij tegen vreemde invloeden en voor handhaving van het democratisch-centralisme verwaarloosd. Dit gebrek aan interne partijstrijd voor de zuiverheid van de beginselen en het te zelden voeren van ideologische strijd, zijn er, volgens de partijleiding, de oorzaak van dat de partij niet actiever was en in groei achterbleef.

De gebrekkige ideologische vorming wordt geweten aan de formalistische uitvoering van de scholing - die volgens de partij uitgegroeid is tot een "ceremoniële cyclus lezingen" in plaats van een ideologische verduidelijking van de hoofdvraagstukken -, aan tekortkomingen in het dagblad "De Waarheid" en aan het niet voldoen aan de ideologische behoeften door de uitgeverij Pegasus.

De uitgeverij moet meer oorspronkelijke werken uitgeven, waarbij ook sympathisanten en progressief denkende mensen, die nog geen lid van de partij zijn, moeten worden ingeschakeld. Van grote waarde voor de ideologische opvoeding is volgens het partijbestuur het werk van het Instituut voor Politiek en Sociaal Onderzoek (IPSO), dat inspirerend werkt op de partij om actief op te treden onder de bevolking.

Door een onvoldoend consequente leiding van het dagelijks bestuur van de partij is, volgens het partijbestuur, een ernstige vervlakking van de propaganda opgetreden. Door afdelingen en districten moeten vaker openbare bijeenkomsten worden gehouden, waarop partijgenoten, die in de acties een rol spelen en metterdaad de uitvoering van de partijpolitiek verzorgen, anderen tot de strijd moeten stimuleren. In afdelingen en districten zullen partijgenoten verantwoordelijk worden gesteld voor de ontwikkeling van ideeën op het gebied van propaganda en het werken met ideologische en propagandistische materialen van de partij.

"De Waarheid" is, volgens het partijbestuur, een kostbaar bezit van de partij en een scherp wapen in de klassenstrijd, waarvan de onmisbaarheid voor alle Nederlandse werkers in de acties van de afgelopen maanden is gebleken. Tegenover de steeds toenemende aanvallen - "door de regering met haar voortdurende lastenverzwaringen, door de advertentie-boycot van de ondernemers en via duistere manipulaties in de drukkerijwereld" - staat de offervaardigheid van de communisten en vrienden van de krant. Ter versterking van de krant moeten afdelingen en districten, als voorbereiding voor het congres, een massale werfcampagne organiseren. Tegelijkertijd zal de inhoud verbeterd moeten worden en zal de "zogenoemde onpartijdige weergave van het nieuws" plaats moeten maken voor commentariërend en vanuit klassestandpunt belicht nieuws. Door deze algehele heroriëntatie van de krant moeten velen gewonnen worden voor de communistische politiek.

Verder wordt geconstateerd dat, ondanks de gewonnen politieke invloed en autoriteit, een systematische opbouw en versterking van de partij niet heeft plaatsgevonden. Door gerichte ledenwerving, vooral van klassebewuste arbeiders en bedrijfskaders, moet deze achterstand worden ingehaald. Binnen de afdelingen moeten de verantwoordelijkheden duidelijk worden verdeeld en moeten bindingen komen met de partijbedrijfsgroepen, waardoor de strijdervaringen beter door de hele partij kunnen worden benut en op de bedrijven beter propaganda kan worden bedreven.

In het verslag van het partijbestuur wordt eveneens enige aandacht geschonken aan de moeilijke financiële situatie van de partij. Volgens het partijbestuur is uiterste zuinigheid noodzakelijk en moeten nieuwe wegen gevonden worden om een regelmatige toevloed van financiën veilig te stellen. Voorgesteld wordt om de contributies, die voor het laatst vastgesteld zijn in 1964, aan te passen aan de huidige lonen.

Volgens de partijleiding hebben communisten in vertegenwoordigende organen positieve resultaten bereikt, maar heeft het "parlementaire werk" ook een aantal negatieve facetten gekend. Zo zou het nagenoeg ontbreken van contrôle op de CPN-vertegenwoordigers plaatselijk geleid hebben tot "een afglijden naar rechts en tot sociaal-democratische opvattingen" in het parlementaire werk waarbij de partij in dienst dreigde te worden gesteld van haar

vertegenwoordigingen.

Om de leidinggevende rol van afdelingen en districten te herstellen heeft het partijbestuur het landelijk apparaat voor gemeenteraadswerk reeds opgeheven en er met nadruk op gewezen dat de vertegenwoordigers minder parlementarisch moeten optreden en naar buiten de partijpolitiek actiever moeten uitdragen.

Belemmerend voor een groeiende activiteit van de partij is ook de onvoldoende aanwas van nieuwe kaderleden. Zij moeten voortkomen uit de partijgenoten die actief zijn op de bedrijven en in het massawerk en beschikken over inzicht in de belangrijkste vraagstukken van de arbeidersbeweging. De nieuwe kaderleden moeten het gerijpte oordeel, de kennis, de bekwaamheid, de ervaring en de trouw aan de marxistisch-leninistische beginselen combineren met de dadendrang van de jeugd om daarmee nieuwe ervaring en kennis te verzamelen. Een dergelijke kaderkeuze is, volgens het partijbestuur, noodzakelijk voor de zuiverheid en de voortzetting van de strijdvaardige tradities van de CPN.

*

* *

Bouwwakdemonstratie in Amsterdam

Op instigatie van de CPN-leiding werd door het communistische Amsterdams Bouwwakactie Comité (ABC) op woensdag 29 maart j.l. een demonstratie georganiseerd tegen het bezuinigingsbeleid van de regering, voor hoger loon en voor volledige werkgelegenheid. De demonstratie moest een manifestatie zijn van groepen en personen die getroffen zijn door de werkloosheid in de bouw.

Door de demonstranten werden middels spreekkoren en spandoeken de eisen kenbaar gemaakt: voor hoger loon en volledige werkgelegenheid, tegen bouwstop en investeringsbeperking, voor snelle woningbouw tegen betaalbare huren, geen huurharmonisatie, voor een alzijdige aanpak van de woningverbetering, hervatting en uitbreiding van alle werken voor het algemeen belang, geen stagnatie van de universiteitsbouw, volledige uitvoering metrobouw en verkeerswerken, voor directe modernisering van de Amsterdamse haven, tegen de politiek van bestedingsbeperking van de regering BIESHEUVEL-DREES.

Het ABC noemde het een schandaal dat, terwijl steeds meer bouwvakarbeiders werkloos worden, Amsterdam tienduizenden woningzoekenden telt en talrijke projecten op het gebied van onderwijs, verkeer, recreatie en gezondheidszorg op uitvoering wachten.

Het aantal deelnemers aan de demonstratie bedroeg slechts circa 1000 man, onder hen bevonden zich enige studenten van de studentenverenigingen ASVA en SRVU en de voorzitter van de CPN, de heer H. HOEKSTRA. Ondanks pogingen van het ABC ze erbij te betrekken distancieerden de officiële organisaties van werknemers in de bouw zich van de demonstratie en ontraadden ze hun leden eraan mee te doen.

Het ABC had voor de demonstratie een analyse gemaakt van de stemming onder de bouwvakarbeiders en was daarbij tot de conclusie gekomen dat het verlangen van de arbeiders duidelijk gericht was op acties voor meer en blijvende werkgelegenheid. De tamelijk geringe deelname, die ongetwijfeld een teleurstelling voor het ABC was, vindt mogelijk zijn oorzaak in het feit dat, bij de huidige werkloosheid, degenen die nog werk hebben hun baan niet willen riskeren door het werk gedurende een halve dag in de steek te laten om mee te doen aan een demonstratie.

ANJV en het Komitee Jongeren voor Vietnam

In april 1968 werd op een CPN-districtsconferentie te Amsterdam een resolutie aangenomen waaraan het volgende is ontleend:

"Het Amsterdamse Comité 'Hulp aan Vietnam' heeft naar wegen gezocht haar basis te verbreden. Het resultaat hiervan is dat thans (1968) in het Comité samenwerken: ANJV, CPN, FJG (Federatie van Jongerengroepen in de PvdA) Amsterdam, NVB, OPSJ (Organisatie van Progressieve Stude-rende Jeugd), Perikles, Socialistische Jeugd, en de SVB (Studentenvakbeweging).

Teneinde de politieke doelstellingen te verduidelijken wordt de naam van het Comité gewijzigd in Comité Hulp Bevrijdingsfront Vietnam. De districtsconferentie is van mening dat het district Amsterdam van de CPN al het mogelijke dient te doen om de initiatieven van het Comité te doen slagen omdat de politieke doeleinden van het Comi-té, te weten: 'Solidariteit met het Bevrijdingsfront en terugtrekking Amerikanen uit Vietnam' in volledige over- eenstemming zijn met de door de CPN gevoerde politiek."

In deze resolutie wordt de CPN nog nadrukkelijk genoemd als een der in het Comité samenwerkende organisaties, daarna echter komt men de CPN niet meer tegen in de opsomming van sympathiserende of meewer-kende organisaties. Wel vermeldde een artikel in het ANJV-blad "Aanpak" in december 1968, dat "de partij een steeds grotere motor" werd achter de acties van het Comité Hulp Bevrijdingsfront Vietnam. Op het 12e congres van het ANJV in april 1969 werd gesteld, dat de aandacht van het ANJV zich zou toespitsen op solidariteit met de anti-imperialistische krachten in Vietnam en Indonesië, op samenwerking met andere jeugd- en studentenorganisaties (die ook voor het congres waren uitgenodigd) en op eenheid van alle jongeren in het bijzonder van de werkende jeugd met de studenten.

Van dit congres af heeft het ANJV inderdaad met kracht gestreefd naar de verwezenlijking van met name het punt: samenwerking met ande-re jeugd- en studentenorganisaties. Reeds in april 1969 werd een op-roep tot eenheid en samenwerking van de Nederlandse jeugd, in een oplage van 50.000 stuks, verspreid. Tegelijkertijd werkte het ANJV mee aan een in Den Haag gehouden teach-in tegen het kolonelsbewind in Griekenland, samen met de Haagse afdelingen van ARJOS (Anti Re-volutionaire Jongerenorganisatie), FJG, JOVD (Jongerenorganisatie van de VVD), PPR (Politieke Partij Radikalen), Socialistische Jeugd, JOKVP (Jongerenorganisatie van de KVP), CHJO (Christelijk Histo-rische Jongerenorganisatie), D'66, PSP en het NVV-jongerencontact.

Dit kan als het begin worden aangemerkt van het contact van het ANJV met een rijkgeschakeerde groep jongeren uit andere dan communistische kring.

In het voorjaar van 1970 organiseerden het ANJV, de ASVA, FJG, KWJ (Katholieke Werkende Jeugd) en de SJ in Amsterdam demonstraties tegen, wat genoemd werd, de Amerikaanse agressie in Cambodja en Vietnam. In Utrecht werkten de USF (Utrechtse Studenten Faculteiten) en de SVB aan deze acties mee en aan soortgelijke demonstraties in Den Haag het HOF (Haags onderwijsfront).

Deze ontwikkeling had de volledige instemming van de CPN, die zelf als politieke partij bij haar eigen acties nog niet tot een duidelijk standpunt inzake de samenwerking met studenten was gekomen. De CPN drong er bij het ANJV op aan vooral te trachten jongeren van de PvdA en met name "Nieuw-Links figuren" bij zijn acties te betrekken.

Bij de diverse acties die in 1971 gevoerd werden (onder meer tegen de Amerikaanse inval in Laos, tegen de ontvangst van president SOUMATO en tegen de terdoodveroordeling van de communistische jongerenleider SUKATNO) was steeds een aantal van de reeds genoemde jongeren- c.q. studentenorganisaties samen met het ANJV betrokken.

De verwachting dat een groot aantal studenten- en jongerenorganisaties de eisen "Amerikanen uit Vietnam, Erkenning Democratische Republiek Vietnam door de Nederlandse Regering, en Stopzetting Nederlandse steun aan het generaalsbewind in Saigon" wel zou onderschrijven, deed het ANJV, in samenwerking met de ASVA, besluiten op 22-12-1971 aan deze organisaties een uitnodiging te zenden voor een bespreking, te houden in februari 1972 op het ASVA-kantoor te Amsterdam. Toen op 2e kerstdag 1971 de bombardementen op Noord Vietnam werden hervat, werd dat aanleiding de zaak wat te bespoedigen. De genoemde organisaties betuigden telefonisch hun instemming met een door het ANJV en de ASVA opgestelde protestverklaring en werkten verder volledig mee aan de oprichting van het "Komitee Jongeren voor Vietnam", waarin de volgende organisaties verenigd waren:

ANJV, ARJOS, FJG, Gronstra*, JOVD, KWJ, NJG*, NIVON*, NVV-Jongerenkontakt, SRVU*, USN*, Wastra*, Hervormde Jeugdraad en Landelijk Centrum Gereformeerd Jongerenwerk..

Adhaerenten waren: PvdA, PPR, CPN, NVB en Sjaloom.

De brede basis voor de Vietnam-acties, waarover op de districtsconferentie van de CPN en op het 12e congres van het ANJV in 1968 gesproken werd, was hiermee dus bereikt.

Het Komitee besloot op 26 februari 1972 een grootscheepse landelijke Vietnam manifestatie te organiseren. Deze manifestatie zal op 29 en 30 april 1972 te Amsterdam worden gehouden. De bedoeling is, dat de van buiten Amsterdam komende deelnemers, die met autobussen worden aangevoerd, aan de rand van de stad uitstappen en te voet naar het Beursplein gaan. Daarvandaan wil men in een massale demonstratieve optocht te voet naar het Amsterdamse Bos gaan, waar dan de eigenlijke manifestatie plaats zal vinden.

Ongetwijfeld zal bij vele deelnemers aan de Vietnam-acties de wens voorzitten om middels deze acties een bijdrage te leveren ter verwezenlijking van de eisen die ten aanzien van de Vietnam politiek gesteld werden. Ten aanzien van de opvatting van de organisatoren in deze doet een uitspraak van Jeroen de VR, ASVA-secretaris, in een stencil betreffende het Komitee Jongeren voor Vietnam op zijn minst genomen merkwaardig aan. Hij schrijft daarin: "Gewerkt zou kunnen worden naar Vietnam-komitees op de faculteiten. Vietnam is waarschijnlijk nog steeds - vooral onder de eerstejaars - een uitstekende rekruteringsbasis"!!

Een tegenvaller voor het ANJV, dat toch de opdracht had speciaal de PvdA-jongeren tot samenwerking te bewegen, was de bekendmaking van de FJG op 16 maart 1972 dat deze organisatie zich uit het Komitee Jongeren voor Vietnam terugtrok. Als reden werd opgegeven de weigering van het Komitee het principe te aanvaarden dat beslissingen met meerderheid van stemmen worden genomen wanneer geen overeenstemming kan worden bereikt door discussie. De niet-bereidheid daartoe werd toegeschreven aan de leden van het ANJV, die van mening waren, dat in zo'n geval net zo lang moest worden doorgepraat tot overeenstemming was bereikt. Volgens de FJG speelt hierbij ook een rol dat samenwerking met het ANJV moeilijk is, omdat dit Verbond de mogelijkheid ontbreekt tot zelfstandig optreden door zijn volledige ondergeschiktheid aan de CPN.

- *) Gronstra = Groninger Studentenraad.
- NJG = Nederlandse Jeugdgemeenschap.
- NIVON = Ned. Instituut voor Volksontwikkeling en
Natuurvriendenwerk.
- SRVU = Studentenraad Vrije Universiteit.
- USN = Unie van Studenten te Nijmegen.
- Wastra = Wageningse Studentenraad.

*

* *

De Spaanse Communistische Partij (PCE) in Nederland

Vooraf de perspublicaties over de stakingsacties in Spanje en de daarop gevolgde represailles veroorzaakten een toename van de belangstelling van allerlei groeperingen voor de Spaanse gastarbeiders in ons land. Hierdoor kon de leiding van de Spaanse CP (PCE) in Nederland via de reeds bestaande contacten met de (door pro-Moskou gezinde Oud-Spanjestrijders opgerichte) "Acción Fuego" (Actie Vuur) een oproep doen uitgaan voor een protest-demonstratie op 5 februari j.l. te Utrecht. Deze als "Solidariteitsdemonstratie voor het Spaanse verzet" aangekondigde mars was bedoeld als sympathie-betuiging met vooral het studentenverzet in Spanje en kreeg de ondersteuning van vrijwel alle studentenorganisaties en van diverse aktiegroepen en enkele politieke partijen. Ondanks de vrij uitgebreide publiciteit die er aan gegeven werd, was de opkomst voor de organisatoren een teleurstelling. Ongeveer 125 personen namen aan de demonstratie deel.

Voor de Spaanse communisten had de mars echter als positief resultaat, dat zij hun contacten verder konden uitbreiden.

Nadelig voor de PCE bleek de belangstelling, die de Amsterdamse actiegroep "Bedrijfsgroepen Amsterdam" (BGA) aan de dag legde voor de zg. "Comisiones Obreras" (Arbeiderscommissies). Sinds korte tijd was de Amsterdamse PCE-cel er in geslaagd ook niet-communistische Spaanse gastarbeiders te organiseren in deze commissies, naar het voorbeeld van het bedrijfswerk in Spanje. Tijdens de metaalstaking in ons land (februari 1972) namen enkele BGA-leden contact op met Spaanse arbeiders, die aangesloten zijn bij de "Comisiones Obreras", waardoor een vorm van samenwerking tussen de beide groepen kon ontstaan. De leiding van de Amsterdamse PCE-cel was echter van mening, dat de BGA geleid wordt door "anarchisten" en weigerde haar fiat aan deze samenwerking.

Omdat door de "Comisiones Obreras" het contact met de BGA werd gehandhaafd, besloot de PCE-celleiding te breken met de "Comisiones Obreras" te Amsterdam.

In Delft en Rotterdam en omgeving waren eerder dan in Amsterdam bedrijfskernen volgens het "Comisiones Obreras"-principe tot stand gekomen, die met elkaar samenwerken en een gezamenlijke leiding hebben. Zij treden dan ook als een eenheid naar buiten, zoals ook bleek uit het pamflet, waarin de Spaanse gastarbeiders werden opgewekt deel te nemen aan de door PCE en CPN georganiseerde

demonstratieve mars, welke op 25 maart j.l. te Amsterdam werd gehouden als protest tegen het optreden van de Spaanse politie tegenover stakers en demonstranten in Spanje. Het pamflet was tweetalig (Nederlands en Spaans) en droeg als ondertekening "Comisiones Obreras Rotterdam Delft".

In Amsterdam en IJmond verscheen eveneens een tweetalige oproep tot deelname aan de mars, maar deze was ondertekend door "Oud-Spanje-strijders" (vijf CPN-leden) en "Acción Democrática" (Democratische Actie), achter welke naam het PCE-apparaat in Nederland zich verschool. Alleen in Utrecht en omgeving werd een uitsluitend Spaans pamflet verspreid, dat uitging van de "Partido Cominista de España en Holanda".

Dit laatste pamflet wekte -naar verluidt- het misnoegen van de CPN-leiding, die van mening was, dat hiermede een onnodig risico werd genomen en dat hierdoor de justitie een wapen in de hand was gedrukt om tot uitwijzing van deelnemers aan de mars te kunnen besluiten.

Adhaesie met de doelstelling van de mars te Amsterdam werd o.m. betuigd door het Hoofdbestuur van het ANJV, het Amsterdamse CPN-districtsbestuur, de ASVA en door de Portugese communisten in Amsterdam. De laatstgenoemden gaven daarvan blijk door een Spaans/Nederlands pamflet te verspreiden, waarin zij zichzelf aanduiden als "Portugese Democraten".

Hoewel de protestmars op 25 maart j.l. te Amsterdam bijna viermaal zoveel personen op de been bracht als de mars te Utrecht op 5 februari, was de opkomst voor de organisatoren teleurstellend. Bij de aanvang van de mars waren circa 300 mensen aanwezig, merendeels Spanjaarden, die in bussen waren gearriveerd vanuit diverse concentraties in ons land. Het aantal liep nog tijdens de mars op tot bijna 500 demonstranten, waaronder ANJV-ers die van de gelegenheid gebruik maakten met het blad "Jeugd" te colportereren. Iets dergelijks deden ook leden van andere groeperingen, waaronder "Rode Jeugd".

Opmerkelijker echter was dat ook de pro-Moskou gezinde Spaanse communisten hun propaganda-materiaal ongehinderd konden aanbieden. Het was daarmee de eerste maal dat deze groepering, die onder leiding staat van de voormalige Republikeinse generaal Enrique LI (thans Russisch staatsburger), zich openlijk in ons land manifesteerde.

Tevens bleek daaruit dat zeer consequent de hand werd gehouden aan het parool van de PCE-leiding alles na te laten, wat verwijdering zou kunnen brengen tussen de PCE en mogelijke medestanders bij een eventuele politieke omwenteling in Spanje.

De Spaanse communisten manifesteerden zich in ons land ook nog op andere wijze: in opdracht van de PCE-leiding verzorgde de Amsterdamse PCE-cel de vertaling in het Spaans van bulletins van de "Eenheidslijst" (voorheen "Vrije Lijst") t.g.v. Ondernemingsraadverkiezingen bij de Amsterdamse Droogdok-Maatschappij (ADM), waarbij de door de CPN-bedrijfsgroep gestelde kandidaten werden ondersteund.

De Praagse Christelijke Vredesconferentie (PCVC) in Nederland

De internationale situatie

De Praagse Christelijke Vredesconferentie (PCVC) is na de inval van de Warschaupactlanden in 1968 in Tsjechoslowakije geheel onder controle gebracht van de officiële vertegenwoordigers van de Russisch-Orthodoxe Kerk, zodat deze Conferentie op dit moment vrijwel geheel "gelijkgeschakeld" is ten dienste van de buitenlandse politiek van de Sovjet-Unie.

De Tsjechische oprichters zijn in de loop van 1969 geheel "weggezuiverd", hetgeen de meeste Westelijke regionale comité's die deel uitmaakten van de PCVC heeft doen besluiten zich uit deze internationale organisatie terug te trekken. Sindsdien hebben de organisatoren in Praag (Moskou), aangezien reactivering van deze "oude" regionale comité's niet mogelijk bleek (behalve in West-Duitsland, waar een Moskou getrouwe groep zich van de rest afscheidde evenals in Italië en in Zwitserland), met weinig succes gepoogd nieuwe groepen in de Westerse landen op te richten.

De ontwikkelingen in Nederland

De Nederlandse sectie besloot in augustus 1971 met 66 tegen 9 stemmen haar medewerking in georganiseerd verband met de PCVC te beëindigen. Ondanks herhaald aandringen van met name de Russisch-orthodoxe metropoliet NI weigerde de afgetreden voorzitter van het Nederlands Comité, Prof. de GR., alsnog deel te nemen aan een nieuw op te richten Nederlandse afdeling. Dit gaf een der eerste Nederlandse deelnemers aan het werk van de PCVC, prof. RA, uit Leiden de mogelijkheid om, zonder openlijk met prof. de GR. in conflict te komen, een "nieuwe" Nederlandse afdeling op te richten. Samen met de overige tegenstanders van de opheffing van de Nederlandse afdeling nam hij, aanvankelijk in een "voorlopig werkcomité", de werkzaamheden van de "oude" groep over. Een tweetal factoren maakte echter, dat de nieuwe groep een veel smallere basis kreeg dan de oude.

In de eerste plaats vormde reeds de samenstelling van het "voorlopig werkcomité" een beperkende factor. Behalve prof. RA

maakten o.a. de volgende personen deel uit van dit comité: drs A.H.E. van HEM, de Amsterdamse journalist en oud-jaarheid redacteur A.J.F.C., die zijn voorkeur voor een "socialistische" samenleving niet onder stoelen of banken stak en mevrouw A.C.M. van ME, die geen van allen konden bogen op enige aanhang van betekenis binnen of buiten de oude groep.

Ten tweede bleek uit de politieke basis van de nieuwe groep, vertolkt door A.J.F.C. in zijn artikel "Samen met Praag gelovend en hopen" (Trouw d.d. 24 augustus 1971), dat er in min of meer marxistische geest gewerkt zou worden, hetgeen voor de meeste christenen in Nederland die bij het vredeswerk betrokken zijn weinig aantrekkelijk is: "Oorlog is geen noodlot, waar de mens machteloos tegenover staat. De bron ervan is aanwijsbaar: het imperialisme, dat kan en moet worden bestreden. Mijn besluit (om het werk van de PCVC voort te zetten) is daarom een stellingname vóór het inzicht, dat de hoofdtegenstelling in onze wereld die is tussen kapitalisme en socialisme, en dat de christen daarin partij is."

In een perscommuniqué, dat de "Voorlopige werkgroep" half augustus 1971 uitgaf, werd deze opvatting eveneens, zij het in iets gematigder vorm, aangehaald: "Wij zijn ons ervan bewust, dat het werk van de PCVC mede wordt bepaald door het inzicht, dat de hoofdtegenstelling in onze wereld die is tussen kapitalisme en socialisme, en dat de christen daarin partij is."

De geringe belangstelling in Nederland voor deze ideeën belette de werkgroep niet een vertegenwoordiging naar de zgn. "Vierde Al Christelijke Vredesconferentie" te zenden, die eind september 1971 te Praag werd gehouden. Deze vertegenwoordiging bestond uit een zestal leden van het werkcomité, waaronder I.C.J., van HEM, mevrouw van ME en prof. R.A.S. Tijdens de conferentie werd mevrouw van ME gekozen in het "Comité tot voortzetting van de PCVC". Tevens werd tijdens deze conferentie de invloed van metropoliet NI formeel bevestigd door zijn benoeming tot "president van de PCVC".

De voorlopige werkgroep

Eind oktober 1971 belegde de "voorlopige werkgroep" een vergadering te "Woudschoten" naar aanleiding van de internationale conferentie te Praag. Zoals te verwachten was nam slechts een gering aantal belangstellenden aan deze bijeenkomst deel. In het algemeen werd gesteld, dat de Conferentie "aan kracht had gewonnen", doordat de "misverstanden" uit de weg waren geruimd en doordat "de doelstellingen van de FCVC beter werden afgebakend". Gedoeld werd bij dit laatste op het afwijzen van het idee dat de dialog tussen christenen en marxisten één der doelstellingen van de FCVC vormde. Men zou tijdens de conferentie uitgegaan zijn van de volgende doelstelling: "vereniging van die groepen, welke de strijd voor het vreedzaam naast elkaar bestaan van de volkeren verwezenlijken, onder andere door middel van de kerken".

Prof. RA verkondigde tijdens deze bijeenkomst de mening dat de politieke functie van de FCVC in Oost en West verschillend is; in het Westen is de aandacht meer gericht op de goede kanten van het communisme en op goede relaties met de communistische landen, terwijl in het Oosten getracht wordt de machthebbers te winnen voor het idee dat de christenen de vredesbeweging van de regering kunnen en willen ondersteunen: "Dit regime moet tot de ontdekking komen dat de kerken wel degelijk een positieve inbreng kunnen leveren tot verbreiding van het wereldcommunisme".

Hierover werd gediscussieerd aan de hand van een door drs van HEM opgesteld memorandum. Het interessantste aspect dat tijdens deze discussie naar voren kwam vormde de terughoudendheid, die met name prof. RA wilde betrachten bij het naar buiten brengen van de "socialistische" achtergrond van de FCVC. De Nederlandse afdeling, zo werd gesteld, diende de uitgangspunten zo algemeen mogelijk te stellen om een zo groot mogelijke groep belangstellenden te bereiken.

De nieuwe afdeling Nederland van de FCVC

Tijdens een volgende vergadering, die op 5 februari 1972 te Amsterdam werd gehouden, presenteerde het "voorlopig werkomité" zich als de "Afdeling Nederland van de FCVC". Tevens werd hier een aantal organisatorische zaken geregeld: er werd een bestuur samengesteld, een voorlopig statuut werd besproken en de contributie voor

leden werd vastgesteld op J 25,- per jaar. Het bestuur van de afdeling werd als volgt samengesteld:

Dagelijks bestuur:

Voorzitter

Secretaresse

Penningmeester

Lid

Lid

Van het Algemeen bestuur maken verder nog deel uit:

Opvallend is dat prof. RA. niet is opgenomen in het dagelijks bestuur van het Comité. Waarschijnlijk houdt dit verband met het feit dat hij (nog) niet als belangrijkste persoon in het comité naar buiten wil treden.

Overigens is het opmerkelijk dat meer dan de helft der leden van het Nederlandse Comité een bestuursfunctie bekleedt! Ook de initiatiefnemers zelf zijn daar kennelijk verlegen mee: men wil in ieder geval het ledental naar buiten liever niet bekend maken.

Conclusie

Ku de Nederlandse afdeling van de FCVC in de hierboven geschetste richting wil gaan heeft zij haar werkterrein in ernstige mate beperkt. Geen der leden van de afdeling heeft in kringen der geïnteresseerden in het christelijke vredeswerk, of in het vredeswerk in het algemeen, voldoende invloed om de opinie in deze kring op enige schaal te beïnvloeden. Integendeel, juist in deze sfeer zijn de opvattingen en activiteiten van de FCVC-"prominenten" voldoende bekend en weinig aantrekkelijk. Het ziet er dan ook naar uit dat de Nederlandse afdeling van de FCVC een zeer bescheiden rol zal spelen.

IDEOLOGISCHE ACHTERGRONDEN VAN DE CHINESE BUITENLANDSE POLITIEK

De Chinese buitenlandse politiek is opnieuw in het middelpunt van de belangstelling gekomen door het recente bezoek van president NIXON aan Peking. In het onderstaande zal getracht worden de ideologische implicaties van deze politiek te analyseren. Daarbij zijn bewust andere aspecten buiten beschouwing gelaten, zoals zuiver machtspolitieke, economische, militaire e.d.

Amerika is de vijand van alle volkeren

Toen de Amerikaanse journaliste Anna Louise ST in augustus 1946 MAO TSE-TOENG in zijn hoofdkwartier in Yenan bezocht, vroeg zij hem: "Denkt U dat het mogelijk is, dat de Verenigde Staten een oorlog zullen ontketenen tegen de Sowjet-Unie?" MAO bleek van mening te zijn dat de Verenigde Staten reeds bezig waren zo'n oorlog voor te bereiden en wel omdat de Sowjet-Unie de Amerikanen verhinderde hun machtshonger te stillen. Dit laatste was de reden, dat zij de Sowjet-Unie haatten en er van droomden deze socialistische staat te vernietigen. MAO merkte op dat de afstand tussen Amerika en Rusland zeer groot was en dat er tussen hen vele kapitalistische, koloniale en half-koloniale landen lagen. Hij meende daarom dat de Verenigde Staten eerst deze landen in de "tussenzône" aan zich moesten onderwerpen en er steunpunten moesten vestigen, alvorens zij tot een aanval op de Sowjet-Unie konden overgaan. MAO voegde hieraan toe: "Ik geloof dat deze landen binnen 'niet te lange tijd zullen inzien wie hun werkelijke onderdrukker 'is, de Sowjet-Unie of de Verenigde Staten. Er komt een dag, waarop "de Amerikaanse reactionairen zullen ontdekken, dat de volkeren van "de gehele wereld zich tegen hen keren." MAO besloot: "Ik denk, dat "het Amerikaanse volk en de volkeren van alle landen, die door de "Amerikaanse agressie bedreigd worden, zich moeten verenigen om in "al die landen te strijden. Slechts als deze strijd gewonnen wordt, "kan een derde wereldoorlog vermeden worden, anders niet."

Op de vraag van Miss ST, wat er zou gebeuren als Amerika atoombommen gebruikte, antwoordde de Chinese leider: "De atoombom is een "papieren tijger, waarmee de Amerikaanse reactionairen de mensen "bang maken. Hij ziet er angstwekkend uit, maar is dat in werkelijk-

"heid niet. Overwinning of nederlaag in een oorlog hangt af van het volk en niet van een of twee soorten nieuwe wapens."

Kort samengevat komt MAO's opvatting hierop neer: de Amerikaanse reactionairen willen de wereld beheersen; tegen het Amerikaanse imperialisme moeten alle volkeren en naties in hun eigen belang gezamenlijk strijden. Voor MAO gaat het dus niet in de eerste plaats om een strijd tussen socialistische en kapitalistische landen maar om een strijd van alle bedreigde volkeren tegen het Amerikaanse imperialisme, waarbij men zich niet moet laten characteren met de atoomboom.

Door echter de Declaratie van Moskou in 1957 en de Verklaring van Moskou van 1960 te ondertekenen, stelde de CP-China met tegenzin zich achter de door CHROESTSJOW als "leninistisch" gepresenteerde opvatting, dat twee principes de buitenlandse politiek van een socialistische staat beheersen nl.:

- het principe van het proletarisch socialistische internationalisme, voor zover het de betrekkingen met andere socialistische landen betreft en
- het principe van de vreedzame coëxistentie, dat betrekking heeft op de relatie met de bourgeois-landen.

Ook onderschreven de Chinezen in 1957 met dezelfde reserves de uitspraak van het 20e CPSU-congres, dat oorlogen niet langer onvermijdelijk waren, maar zij toonden zich veel minder bevreesd voor lokale oorlogen dan CHROESTSJOW, omdat - zoals MAO zei - de oostenwind de westenwind zou overheersen. De Chinezen wisten evenwel in de declaratie de stelling opgenomen te krijgen, dat het Amerikaanse imperialisme het centrum van de wereldreactie is en de gezworen vijand van de volkeren.

In 1958 werd MAO gefascineerd door de gedachte, dat de volkeren revolutie wilden en dat overal revolutionaire brandhaarden zouden kunnen ontstaan, die tot verzwakking van de Amerikaanse positie in de wereld zouden leiden. De Sowjetleiders toonden zich wat dit betreft gereserveerd. Men kan het ook wel aan de Chinese invloed toeschrijven dat de 81 communistische partijen in de Verklaring van Moskou van 1960 als hun oordeel uitspraken:

"Het Amerikaanse imperialisme is de grootste nationale uitbouter, de voornaamste steun van het kolonialisme, de voornaamste agressie- en oorlogsmacht, het belangrijkste bolwerk van de reactie, de internationale gendarme en de vijand van alle volkeren ter wereld."

Een Chinees winstpunt lijkt ook de zinsnede in de Verklaring dat de bevrijdingsbewegingen recht hebben op steun van de communistische zijde. Pacteren met de Amerikaanse regering was voor de Chinezen onaanvaardbaar en daarom konden zij zich ook moeilijk verenigen met de reis die CHROESTSJOW in 1959 naar Amerika maakte. In 1962 hekelden zij fel de "kapitulacionistische" politiek van de Sowjet-Unie, toen deze haar raketten van Cuba terugtrok.

Niet alleen keerden de Chinezen zich tegen de buitenlandse politiek van de Sowjet-Unie; ook op ideologisch gebied opponeerden zij steeds feller. Zij beschuldigden hen van revisionisme en werden op hun beurt door Moskou beticht van dogmatisme en links-sectaristisch avonturisme. Het conflict nam ook zeer persoonlijke vormen aan; had CHROESTSJOW MAO vergeleken met een afgedragen overschoen, de Chinezen noemden hem een psalmen-zingende pias!

Een definitieve breuk kwam op 14 juni 1963, toen de Chinezen in een brief de CPSU een nieuwe "generale lijn" voor de communistische wereldbeweging voorlegden. De brief, die in 25 punten de ideologische tegenstellingen tussen Peking en Moskou opsomden, werd in afschrift aan andere partijen gezonden en betekende een keerpunt in de betrekkingen tussen de CP-China en de CPSU.

Toen de Sowjet-Unie een maand later met de Verenigde Staten en Engeland het zgn. "kernstopverdrag" ondertekende, ontstond ook een breuk in de staatsbetrekkingen tussen China en de Sowjet-Unie. China, dat niet de kans wilde lopen door atoom-mogendheden te worden gehanteerd en dat dus zelf een atoom-mogendheid wilde worden, leverde felle kritiek op het verdrag. Zo zei bv. de Chinese staatspresident LI :

"Nucleaire wapens zijn niet de bron van oorlog; de oorzaak ligt in het Amerikaanse imperialisme. Om de dreiging van een nucleaire oorlog weg te nemen, is het slechts nodig, dat alle volkeren van de wereld zich verenigen om een vastberaden strijd te voeren tegen het Amerikaanse imperialisme en Amerika te dwingen alle nucleaire wapens te vernietigen en te garanderen, dat het dergelijke wapens niet meer zal vervaardigen."

Een andere belangrijke Chinese woordvoerder noemde het kernstopverdrag het gevolg van een samenzwering van imperialisten en reactionairen tegen China en de vredeskrachten in de wereld. De Chinezen begonnen te spreken van een nieuwe "heilige alliantie", geleid door het imperialisme.

De nieuwe heilige alliantie

De grotere vrijheid, die de Chinese buitenlandse politiek na de feitelijke breuk met de Sowjet-Unie in 1963 kreeg, had ook een keerzijde: het isolement waarin het zich nog steeds bedreigd voelende China was geraakt. Om uit dit isolement verlost te worden, wierp China zich op als een nieuw ideologisch centrum, van waaruit het "ware marxisme-leninisme" kon worden verspreid, terwijl het zich op buitenlands politiek niveau openstelde voor samenwerking met alle vijanden van het Amerikaanse imperialisme.

Wat het eerste betreft zien wij omstreeks 1964 een toeneming van de ideologische propaganda en groeiende belangstelling voor en steun aan maoïstische groeperingen in de wereld. Wat de samenwerking met Amerika's vijanden betreft, hier greep men terug op het oude concept van de "tussenzône". In januari 1964 verdeelde een artikel in het Chinese Volksdagblad de "tussenzône" in twee delen; het eerste deel zou gevormd worden door de reeds zelfstandige of nog voor hun bevrijding strijdende landen in Azië, Afrika en Latijns-Amerika, het tweede deel door de kapitalistische staten van West-Europa, Oceanië en Canada. Terwijl TSJOE EN-LAI en zijn minister van Buitenlandse Zaken in 1963 en 1964 verscheidene Afrikaanse en Aziatische landen bezochten, schreef het Volksdagblad: "De Westeuropese landen en Japan zijn herleefd en weer op krachten gekomen; zij wensen zich los te maken van de Amerikaanse politieke en nucleaire heerschappij". Uitgaande hiervan, meenden de Chinezen dat ook de landen van de tweede "tussenzône" iets gemeen hadden met de socialistische landen zodat er met hen een soort "verenigd front" gevormd zou kunnen worden. Zij beschouwden het aanknopen van diplomatieke betrekkingen met Frankrijk in januari 1964 als een belangrijk succes en een eerste stap in de goede richting. De Sowjet-Unie wees de theorie van de "tussenzône" met beslistheid van de hand. Radio Moskou smaalde: "Volgens Peking is de dominerende factor in de wereldpolitiek niet de strijd tussen socialisme en kapitalisme, doch de Amerikaanse agressie in de tussenzône. In plaats van het kapitalisme in de tussenzône te bestrijden, wil China er mee samenwerken!"

In januari 1964 viel in een hoofdartikel in het Chinese Volksdagblad te lezen, dat het Amerikaanse imperialisme streefde naar vernietiging van het gehele socialistische kamp. Fel verweet

het blad de Sowjet-leiders hun "kapitulacionistische" politiek van toenadering tot de Verenigde Staten.

Ter gelegenheid van de 300e "ernstige waarschuwing", die China sinds de Quemoy-crisis in 1958 tot Washington richtte, schreef het Volksdagblad op 1 juli 1964, dat uit de houding van de Verenigde Staten duidelijk bleek, dat het Amerikaanse imperialisme de "ernstigste bedreiging voor de vrede en de veiligheid in het Verre Oosten en geheel Azië vormde".

Hoewel CHROESTSJOW in oktober 1964 van het toneel verdween, waren zijn opvolgers in MAO's ogen even slecht of nog slechter. In Mei 1965 vatte het lid van het politiek bureau PE in een rede voor de Aliarchem Academie van Sociale Wetenschappen in Djakarta, de Chinese grieven tegen de Sowjet-leiders als volgt samen:

De CHROESTSJOW-revisionisten hebben de fundamentele marxistisch-leninistische theorieën geheel herzien en ontdaan van hun revolutionaire kern. Zij hebben het dialectisch materialisme vervangen door subjectief idealisme, revolutionaire dialectiek door een philistijnse evolutie-theorie en zij zijn trouwe volgelingen geworden van het burgerlijk pragmatisme. Zij hebben de theorieën betreffende de klassenstrijd, proletarische revolutie en de dictatuur van het proletariaat vervangen door verzoening en samenwerking van de klassen en klassen-capitulatie. Zij verspreiden de opvatting dat de aard van het imperialisme veranderd is en zij bedekken de tegenstellingen, die inhaerent zijn aan het imperialistische systeem met de mantel der liefde door openlijk te verklaren dat de leninistische opvattingen betreffende het imperialisme verouderd zijn.

De CHROESTSJOW-revisionisten dienen de contra-revolutionaire wereldomvattende strategie van de Verenigde Staten, door hun generale lijn van "vreedzame coëxistentie", "vreedzame wedijver", en "vreedzame overgang naar het socialisme" en door een politiek van verzoening met het imperialisme in praktijk te brengen, die in wezen capitulacionistisch is. Zij hebben het proletarisch internationalisme vervangen door grote-mogendheden chauvinisme en nationaal egoïsme, werkten aan de splijting van het socialistische kamp en de internationale communistische beweging en ondermijnden de eenheid van de revolutionaire volkeren van de wereld.

De Chinezen waren in 1965 niet alleen bevreesd voor een escalatie van de oorlog in Vietnam, maar zij vreesden bovendien dat de Sowjet-Unie medewerking zou verlenen aan een politieke oplossing van de kwestie Vietnam. Over de houding, die China met betrekking tot Vietnam moest aannemen, werd in de hoogste partij-regionen uitvoerig gedebatteerd.

MAO TSE-TOENG vertelde aan zijn oude vriend, de Amerikaanse journalist EDGAR SN¹, dat LI in 1965 voorstelde een delegatie naar het komende 23e CPSU-Congres te zenden, teneinde de samenwerking met de Sowjet-Unie nieuw leven in te blazen. MAO zag het anders; hij wilde het zonodig laten aankomen op een "volksoorlog" zowel tegen de Sowjet-Unie als tegen de Verenigde Staten. MAO's zienswijze werd aanvaard en LIN werkte MAO's ideeën uit in een artikel over de volksoorlog, waarin hij de wereld verdeelde in "steden" en "dorpen". In zijn artikel gaf LIN de ervaringen, opgedaan in de Chinese nationale bevrijdingsstrijd, mondiale geldigheid. Hij ging er van uit, dat de jonge landen (het "platteland" van de wereld) de imperialistische bases (de "steden") moesten omsingelen en vernietigen. Volgens het artikel berustte de voornaamste verantwoordelijkheid voor het al of niet slagen van de wereldrevolutie bij de jonge landen en hun bevrijdingsstrijd; aan socialistische revoluties in het geïndustrialiseerde Westen werd slechts secundaire betekenis toegekend. Na de jonge landen er op gewezen te hebben, dat zij de slaaf dreigden te worden van het imperialisme, dat met de Verenigde Staten aan het hoofd, streefde naar wereldhegemonie en bereid zou zijn, daarvoor een wereldoorlog te ontketenen, hield LIN hen voor, dat zij zich zelf kunnen en moeten bevrijden. Hij wees er uitdrukkelijk op, dat zij van de Sowjet-Unie niets te verwachten hadden, omdat de opvolgers van CHROESTSJDOW zich door Amerika lieten chanteren. De jonge landen moeten dus op eigen kracht vertrouwen. Doen zij dit en nemen zij de wapens op om voor hun bevrijding te strijden, dan zullen zij uiteindelijk overwinnen. Men kan moeilijk beweren, dat het artikel van LIN er toe bijdroeg, de ongunstige situatie waarmee de Chinese buitenlandse politiek in 1965 geconfronteerd werd, te verbeteren. Als LIN gehoopt had, dat Azië en Afrika in opstand zouden komen en dat hierdoor de dreiging, die van het groeiend aantal Amerikaanse bases rond China uitging, zou verminderen, dan kwam hij bedrogen uit. Bovendien werden de Europese landen van de "tweede tussenzône", die China na 1963 voor zich had trachten te winnen, door LIN tot de "steden" gerekend, die aangevallen moesten worden. De houding ten opzichte van de Sowjet-Unie werd nog eens duidelijk onderstreept door een artikel in het Volksdagblad en het theoretische orgaan Rode Vlag van 11 november 1965. Hierin hette het, dat er met betrekking tot

alle fundamentele kwesties scherpe tegenstellingen bestonden tussen China en de CHROESTSJOW-revisionisten. Er waren wel uitsluitend antagonistische opvattingen en geen punten van overeenstemming. De tegenstellingen tussen de (Chinese) marxisten-leninisten en de "CHROESTSJOW-revisionisten" vormden onverzoenlijke klasse-tegenstellingen, zoals die tussen proletariaat en bourgeoisie. Het artikel zag de reactionaire natuur van het CHROESTSJOW-revisionisme geconcentreerd in de Sowjetwens, samen met de Verenigde Staten de wereld te beheersen. Het artikel vervolgde: " de CHROESTSJOW-kliek heeft vrienden en vijanden verwisseld en beschouwt het imperialisme als zijn beste vriend en de marxisten-leninisten - ook die in de Sowjet-Unie - als zijn voornaamste vijanden. De vraag of een politieke macht deel kan uitmaken van MAO's verenigd front hangt af van de houding, die aangenomen wordt tegenover de Verenigde Staten; daarom kan China niet samenwerken met de Sowjet-Unie, maar wel met bepaalde Afrikaanse staten en sommige Europese landen. Nu de strijd tegen de Verenigde Staten een beslissende fase ingaat, zal de strijd tegen het revisionisme verscherpt dienen te worden. Alle marxisten-leninisten hebben thans tot taak, een duidelijke demarcatielijn te trekken, zowel op politiek als op organisatorisch gebied, tussen henzelf en de revisionisten", aldus Rode Vlag en Volksdagblad eind 1965.

Het 11e plenum van het centraal comité van de CP-China gaf in augustus 1966 een communiqué uit, waarin de CPSU verweten werd, dat zij streefde naar het behoud van de imperialistische en koloniale heerschappij in de kapitalistische wereld en naar herstel van het kapitalisme in de socialistische wereld! Het Amerikaanse imperialisme werd voorgehouden, dat het zijn noodlot niet zou kunnen ontgaan; het zou de revolutionaire activiteiten van de volkeren slechts stimuleren. Opnieuw werd opgeroepen, een duidelijke demarcatielijn te trekken tussen het marxisme-leninisme, zoals de Chinese leiders deze leer opvatten en het moderne revisionisme, geleid door de CPSU. Aan de Chinese kant van deze demarcatielijn schaarden zich slechts de Albanezen Deze ideologische intolerantie tijdens de culturele revolutie werd door de Sowjet-pers scherp gekritiseerd; in een serie aanvallen op China constateerde Kommunist, het theoretisch orgaan van de CPSU, dat de CP-China haar klasse-inhoud verloren had en dat MAO zich aan het hoofd had gesteld van een bureaucratische militaire dictatuur. MAO's politiek ten aanzien van de

nationale bevrijdingsbewegingen, zou slechts tot een ramp kunnen leiden.

Strijd tegen twee supermogendheden

Fel reageerden de Chinezen op de Warschaupact-inval in Tsjechoslowakije in augustus 1968 en op de leer van de beperkte soevereiniteit der socialistische landen (de zgn. BREZHNEV-doctrine), die ook voor China, dat door de Sowjet-Unie nog als een socialistisch land werd beschouwd, een potentiële bedreiging vormde. De Chinese pers noemde de "revisionistische klik van Sowjet-renegaten" een troep vampiers en schreef over het totale bankroet van het moderne revisionisme van de Sowjet-Unie. TSJOE EN-LAI verklaarde in september 1968, dat het socialistische kamp als zodanig niet meer bestond en dat niet langer kon worden gesproken over de gezamenlijke belangen van de socialistische gemeenschap.

Eind 1968 heerste in diplomatieke kringen in Peking de mening, dat de Chinezen de Sowjet-Unie als hun voornaamste vijand waren gaan beschouwen en dat zij daarom met betrekking tot Washington een realistische politiek wilden gaan voeren. Gewezen werd op de hervatting van de Chinees/Amerikaanse besprekingen in Warschau en op het feit, dat president NIXON's inaugurale rede volledig in de Chinese pers werd afgedrukt. Iets daarvan kwam tot uiting in het nieuwe partijstatuut, dat het 9e Congres van de CP-China in april 1969 aannam en waarin de passage voorkomt: "De CP-China werkt samen met hen, die strijden tegen het revisionisme van de revisionistische klik van Sowjet-renegaten en tegen het imperialisme met de Verenigde Staten aan het hoofd."

De anti-Sowjetstemming bereikte een hoogtepunt in de loop van 1969, toen er ernstige incidenten ontstonden aan de Sino-Sowjet-grens. De Chinese pers schreef "verpletter de agressieve bedbelingen van de Sowjet-renegaten" en "de nieuwe Tsaren dromen dezelfde dromen als hun voorvaderen". Het aantal Sowjet-divisies aan de Chinese grens nam voortdurend toe en deskundigen in de gehele wereld begonnen zich ernstig bezig te houden met de vraag, of de Sowjet-Unie op een preventieve oorlog met China aanstuurde. Weliswaar werden de grensbesprekingen in oktober hervat, maar partijen slaagden er niet in, nader tot elkaar te komen.

Tijdens een gesprek met Franse parlementariërs in juli 1970 sprak TSJOE EN-LAI over één of twee (sic!) supermogendheden, die voortdurend trachten anderen te onderdrukken, terwijl zij onderling streeden om de wereldhegemonie. De volgende maand schetste de Chinese pers China als een land, dat bedreigd werd door zowel de Verenigde Staten als de Sowjet-Unie. Beide supermogendheden zouden de wereld onderling willen verdelen en de mensheid tot slavernij brengen. De voornaamste tegenstand hiertegen zou van China moeten komen.

De nadruk, die Peking, na het einde van de culturele revolutie, op de strijd tegen de supermogendheden begon te leggen en de leidende rol die China zich zelf daarbij toekende, werden door de Sowjet-Unie beschouwd als een bewijs, dat China streefde naar het leiderschap van de derde wereld en in het bijzonder dat van Azië. Dit laatste zou er de oorzaak van zijn, dat China in feite geen bezwaar maakte tegen de Amerikaanse poging, de oorlog in Vietnam te "vietnamiseren".

In september 1970 zei Radio Moskou:

"Hoewel de bewering over een dreiging uit het noorden absurd is, beschouwt China de Sowjet-Unie als vijand no. 1. Het gebruikt 'dreiging uit het noorden' als argument om de banden met de kapitalistische landen nauwer aan te halen".

De Sowjet-pers wees er op dat door China in 1957 en 1960 te Moskou onderschreven werd dat "het kenmerk van de huidige tijd gevormd wordt door de strijd tussen twee elkaar bestrijdende antagonistische maatschappelijke systemen", m.a.w. dat onze tijd gekenmerkt wordt door de strijd tussen kapitalisme en socialisme. Vandaar het Sowjetprotest dat China desondanks thans de Sowjet-Unie, het "socialistische vaderland" en de Verenigde Staten, de meest uitgesproken kapitalistische staat, over één kam scheerde en een nieuwe tegenstelling creëerde tussen "supermogendheden" en kleine- en middelgrote staten, waartoe China zichzelf rekende. Moskou noemde Pekings theorie van de supermogendheden reactionair, onprincipieel en in feite afkomstig uit het arsenaal van imperialistische ideologen en politici. Het zag deze theorie enerzijds als een uitvloeisel van de westerse "convergentie-theorie", volgens welke de socialistische en kapitalistische landen naar elkaar toegroeien, en anderzijds als een gevolg van MAO's on-marxistische opvatting over het primaat van nationale tegenstellingen boven klassetegenstellingen, waardoor MAO in de strijd tussen staten en niet in de klassenstrijd de feitelijke

drijfveer van de maatschappelijke ontwikkeling zou zien.

In februari 1970 zond president NIXON de Chinese regering een geheime boodschap met het voorstel een persoonlijke vertegenwoordiger naar Peking te zenden en de vraag of deze welkom zou zijn. Het officiële antwoord op de vraag liet 14 maanden op zich wachten, maar reeds in december antwoordde MAO op een vraag van EDGAR SN , dat hij bereid was, NIXON in Peking te ontvangen. In april 1971 was de tijd blijkbaar rijp voor meer openlijke toenadering; Amerikaanse tafeltennissers, naar China uitgenodigd, kregen van TSJOE EN-LAI te horen, dat een nieuw blad omgeslagen was in de Chinees-Amerikaanse betrekkingen. Op 9 juli kon Henry KISSINGER in het geheim naar Peking reizen.

Ondertussen bleven de Chinese propaganda-media er voortdurend op wijzen, dat de aard van het imperialisme nooit kan veranderen en dat president NIXON slechts toenadering zocht, omdat welhaast onoverkomenlijke binnen- en buitenlandse moeilijkheden hem hiertoe noopten. In gesprekken met buitenlanders zeiden de Chinezen, dat men nooit de indruk moet wekken, niet tot een gesprek bereid te zijn, ook al heeft men zich voorgenomen geen concessies te doen. Op ideologisch gebied deden de Chinezen inderdaad geen concessies. Dit bleek uit het communiqué dat na het bezoek van president NIXON op 28 februari 1972 in Peking en Washington werd uitgegeven. In het Chinese deel van het communiqué heet het:

"Waar onderdrukking is, is weerstand. Landen willen onafhankelijkheid, naties willen bevrijding en het volk wil revolutie. Dit is de onweerstaanbare loop der geschiedenis. Alle naties, groot en klein moeten gelijk zijn China zal zich nooit gedragen als een supermogendheid het is tegen alle soorten machtspolitiek ... China steunt de strijd van de onderdrukte volkeren en staten ... "

Ideologische motivering van China's nieuwe politiek

Gezien de onverzoenlijkheid, waarmee Chinezen en Sowjet-russen tegenover elkaar staan en de lange Sino-Sowjet landgrens, is een Chinese toenadering tot de Verenigde Staten niet onbegrijpelijk en bovendien op grond van MAO's denken, ook ideologisch te motiveren. In navolging van LENIN wijzen de Chinese leiders er op, dat communisten steeds een concrete analyse moeten maken van de concrete situatie en dat concrete oplossingen moeten worden gezocht voor concrete problemen.

In zijn bekende geschrift "Over de tegenstellingen" leerde MAO, dat er in elk ontwikkelingsproces vele tegenstellingen schuilen, waarvan er één noodzakelijkerwijs de voornaamste tegenstelling moet zijn. MAO schreef:

"De studie van de verschillende toestanden van ongelijkheid in tegenstellingen, van de voornaamste en secundaire aspecten van een tegenstelling, vormt een essentiële methode waardoor een revolutionaire politieke partij zijn strategisch en tactisch beleid, zowel in politieke als in militaire zaken concreet kan bepalen. Iedere communist moet daaraan aandacht schenken."

Het is niet onwaarschijnlijk, dat MAO, de situatie analyserend, zoals die de laatste jaren zich ontwikkeld heeft, tot de conclusie is gekomen, dat in het huidige tijdperk het imperialisme nog altijd een wezenlijk gevaar vormt voor de Chinese Volksrepubliek, maar dat daarbij de strijd tegen het sociaal-imperialisme van de Sowjetrussische "revisionistische klik van renegaten" primair is en de strijd tegen het Amerikaanse imperialisme een secundair aspect vormt. De situatie lijkt op die welke in de jaren dertig bestond, toen de Chinese communisten moesten strijden tegen de Japanners en tegen de "nationalisten" onder TSJIANG KAI-SHEK.

In zijn geschrift "Over de tactiek m.b.t. het Japanse imperialisme" (nog altijd verplichte lectuur voor Chinese diplomaten) schreef MAO dat er in 1935 een belangrijke verandering in de politieke situatie had plaatsgevonden; het Japanse imperialisme wilde van China een kolonie maken. Daarom moesten de arbeiders en boeren zich verenigen met de "nationalisten" en zelfs met "die tegenstanders van het Japanse imperialisme, die zich verbonden voelden met het Europese of Amerikaanse imperialisme", waarmee MAO doelde op de rijke zakenlieden en bankiers, die TSJIANG KAI-SHEK steunden.

MAO keerde zich scherp tegen diegenen, die beweerden, dat men de revolutie zuiver moest houden (zoals thans de Albanezen doen), die zeiden dat de revolutie recht op zijn doel moest afgaan, die een politiek van de "gesloten deur" voorstonden.

MAO schreef:

"Kameraden, wat is juist? de politiek van het verenigd front of die van de gesloten deur? Ik antwoord zonder de minste aarzeling: die van het verenigd front, want deze is marxistisch-leninistisch. Zoals elke activiteit in de wereld, volgt de revolutie steeds een kronkelpad en nooit een rechte weg!"

De Chinese politiek volgt nog steeds een bochtige weg. President NIXON's uitspraak dat zijn bezoek aan China de wereld veranderd

heeft, is misschien niet onjuist, maar president NIXON heeft nog een "lange mars" te maken en bij elke bocht in de weg kan zich een nieuwe situatie voordoen, die de Chinese leiders tot een nieuwe "concrete analyse" noopt. Of de huidige verandering in de wereld blijvend is, hangt niet alleen van China en de Verenigde Staten af, maar ook van de politiek, die de Sowjet-Unie ten aanzien van China zal volgen.